

**Дії адвоката,
як представника потерпілого
на стадії досудового розслідування
та під час судового розгляду**

**Тарас Пошиванюк,
партнер ЮК EQUITY**

▶ **90%** сягнув рівень розкриття тяжких та особливо тяжких злочинів

▶ ...на **22%** зменшився загальний рівень злочинності...

*відповідно до останніх даних, оголошених міністром Аваковим щодо статистичних даних за 2017-2016 рр

КАЗКОВА СТАТИСТИКА

*відповідно до статистичний даних МВС України за 2012 рік

▶ **205** тис. нерозкритих злочинів у 2012 році...

▶ **400** тис. осіб – нерозкриті злочини попередніх періодів

УЧАСТЬ АДВОКАТА

Участь професійного адвоката в справі в якості представника потерпілого – це необхідність

- ▶ Прокурор **не завжди слідує забезпеченню прав потерпілого**, а використовує потерпілого для досягнення власних цілей;
- ▶ Потерпілий **не завжди має належні знання** для здійснення свого захисту, тому представництво інтересів має здійснювати адвокат;
- ▶ Нагальна необхідність участі адвоката стає очевидною, **у випадку зміни обвинувачення чи відмови від обвинувачення прокурором**;
- ▶ Представники потерпілих володіють **аналогічним до потерпілих обсягом прав**.

ВИЗНАННЯ ПОТЕРПІЛИМ ЧЕРЕЗ СУД: УХВАЛА СЛІДЧОГО СУДДІ ЗДОРОВОЇ ЛЮДИНИ

На підставі вищевикладеного, враховуючи, що нормами Кримінального процесуального кодексу України передбачено можливість визнання в якості потерпілих близьких родичів чи членів сім'ї у випадках, передбачених законодавством, беручи до уваги обґрунтованість скарги, яка в повній мірі підтверджується долученими до скарги матеріалами, слідчий суддя приходить до переконання про необхідність задоволення скарги.

Керуючись ст.ст. 55,303,304,306,307 КПК України, слідчий суддя, -

ПОСТАНОВИВ:

Скаргу адвоката ОСОБА_1 на бездіяльність органів досудового слідства та прокурора у нездійсненні процесуальних дій у визнанні потерпілим задовольнити.

Визнати **бездіяльність** посадових осіб СВ Таїровського ВП Київського ВП в м. Одесі ГУНП в Одеській області та Одеської місцевої прокуратури № 1.

Зобов'язати посадових осіб СВ Таїровського ВП Київського ВП в м. Одесі ГУНП в Одеській області визнати потерпілою ОСОБА_2 в рамках кримінального провадження №12016161480002407.

Контроль за виконання ухвали слідчого судді покласти на посадових осіб Одеської місцевої прокуратури № 1.

№ 520/5989/17

Ухвала Київського районного суду м. Одеса від 30.05.2017 р.

ВИЗНАННЯ ПОТЕРПІЛИМ ЧЕРЕЗ СУД: УХВАЛА СЛІДЧОГО СУДДІ КУРЦЯ

Крім цього, питання щодо зобов'язання слідчого вчинити дії саме до задоволення заяви ОСОБА_1 про визнання його потерпілим не може вирішуватися слідчим суддею, оскільки визнання чи невизнання особи потерпілою на етапі подання відповідної заяви належить до дискреційних повноважень слідчого, прокурора. До слідчого судді може бути оскаржена лише постанова слідчого, прокурора про відмову у визнанні особи потерпілою.

У разі якщо КПК України не передбачає обов'язку слідчого здійснити певні процесуальні дії та/або не встановлює строків їх здійснення, їх невиконання не може бути оскаржено слідчому судді в порядку ст. 303 КПК України.

Враховуючи те, що оскаржувана бездіяльність слідчого оскарженню в порядку ст. 303 КПК України не підлягає, приходжу до висновку про необхідність відмови у відкритті провадження за скаргою.

Керуючись ст. ст. 303, 304, 309 КПК України, слідчий суддя, -

у х в а л и в:

у відкритті провадження за скаргою ОСОБА_1 на бездіяльність слідчого Голосіївського РУ ГУМВС України в м.Києві, яка полягає у нерозгляді заяви про залучення до провадження в якості потерпілого
- ВІДМОВИТИ.

№ 752/11718/15-к

Ухвала слідчого судді Голосіївського районного суду від 14.07.2015 р.

ПРОБЛЕМАТИКА

- ▶ Деякі слідчі кваліфікують потерпілого як заявника
- ▶ Не усі кримінальні правопорушення порушують на підставі заяви
- ▶ Згідно узагальненої парктики ВССУ слідчі часто направляють потерпілому листи, а не постанови про відмову у визнанні потерпілим, а такий лист не підлягає оскарженню.

- ▶ Не можуть бути визнані потерпілими особи, **які постраждали від злочину, вчиненого ними ж**

«Керівнику підприємства відмовлено у визнанні потерпілим в кримінальному провадженні за ч. 1 ст. 175 КК України».

Ухвала Шевченківського районного суду Харківської області від 30.12.2016 у справі № **637/1371/16-к**

ПРОЦЕСУАЛЬНА РОБОТА

адвоката на стадії досудового розслідування

№1. Виявлення та накладення арешту на майно підозрюваного.

Якщо цього ще не зробив слідчий.

№2. Збір доказової бази.

Проведення обшуків, тимчасових доступів до речей та документів, витребування документів на підставі адвокатських запитів.

№3. Призначення та проведення судових експертиз.

Висновок експерта має визначальну роль для подальшого розгляду справи.

АКТИВНА РОБОТА АДВОКАТА

Ухвала слідчого судді Буського районного суду Львівської області від 05.10.2017р. у справі **№ 440/1115/17.**

«Додатково допитати з участю адвоката...»

«Провести з участю адвоката додатково слідчий експеримент в умовах, максимально наближених до події з потерпілим...»

«Провести додатково слідчий експеримент в умовах, максимально наближених до події зі свідком....»

«Призначити у вказаному кримінальному провадженні комплексну судово-медичну та транспортно-трасологічну експертизу...»

ОСОБИСТА ПРАКТИКА

2013 р. – власника підприємства викрадено.

2013-2015 рр. – відбувається переоформлення його активів, підроблено протокол учасників про зміну керівника та укладено угоду новим директором про передачу в заставу нерухомості.

2016 р. – поява викраденої особи, «проведення аудиту».

2016 р. – порушення кримінального провадження за ч. 5 ст. 191 КК та ч. 2 ст. 358 КК

2016 р. – клопотання потерпілого про призначення почеркознавчої експертизи та отримання висновку, що підпис та протокол про зміну директора підроблені.

2017 р. – повідомлено про підозру

Господарська частина:

№1. Зупинення звернення на предмет застави в рамках судової справи, ініційованої опонентами

№2. Визнання недійсними договорів, укладених від імені керівника опонентів

Побудова захисту в господарських справах відбувалася на базі матеріалів кримінального провадження.

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МАТЕРІАЛАМИ

ПРОБЛЕМАТИКА

На стадії відкриття матеріалів справи, спостерігається значна різниця між захисником обвинуваченого та представником потерпілого.

ст. 290 КПК України - прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний надати доступ до матеріалів досудового розслідування, які є в його розпорядженні.

ч. 11 ст. 290 КПК - сторони кримінального провадження зобов'язані здійснювати відкриття одне одній додаткових матеріалів, отриманих до або під час судового розгляду.

Сторони кримінального провадження –
з боку обвинувачення:

слідчий, керівник органу досудового розслідування, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник у випадках, установлених Кодексом.

Потерпілий залежить від прокурора!

Ухвала слідчого судді Печерського районного суду
м. Києва **від 22.05.2017р. N 757/26208/17-к**

СУДОВИЙ РОЗГЛЯД

За загальним правилом: потерпілий – сторона кримінального провадження

ОСОБЛИВОСТІ

№1. Зміна обвинувачення

- ▶ Постанова має бути надана потерпілому.
- ▶ Право підтримувати обвинувачення у раніше пред'явленому обсязі.
- ▶ Думка потерпілого щодо нового обвинувачення має бути зафіксована у протоколі.

№2. Відмова від обвинувачення

- ▶ Право вимагати продовження розгляду справи і підтримувати обвинувачення, із відповідним записом у протоколі.

№3. Ініціювання слідчих дій на стадії судового розгляду

- ▶ Необхідно довести суду, що адвокатом вжито усіх заходів щодо отримання інформації в позасудовому порядку.

ОКРЕМЕ ПИТАННЯ

Приватне обвинувачення

У кодексі 1960 року було визначено можливість об'єднання кримінальних справ у разі співпадіння суб'єктного складу (взаємних звинувачень), зараз же такої можливості – немає.

ДЕТАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ПОТЕРПІЛОГО ТА ЙОГО ПРЕДСТАВНИКА попри повноваження, зазначені в ст. 55 КПК

<p>Підтримувати обвинувачення (ч. 4 ст. 22 КПК України)</p>	<p>Відмовлятися від обвинувачення (ч. ст. 26 КПК України)</p>	<p>Клопотати про направлення провадження з одного суду до іншого (ч. 2 ст. 34 КПК України)</p>
<p>Клопотати про визнання доказів недопустимими та заперечувати про визнання доказів такими (ч. 3 ст. 89 КПК України)</p>	<p>Право отримувати від учасників провадження за їх згодою пояснення, які не є джерелом доказів (ч. ст. 89 КПК України)</p>	<p>Клопотати про проведення будь-яких процесуальних дій (ч. 1 ст. 220 КПК України)</p>
<p>Ознайомлюватися з матеріалами провадження до завершення досудового розслідування, робити виписки та копії (ст. 221 КПК України)</p>	<p>Заперечувати проти здійснення дистанційного досудового розслідування (ч. 2 ст. 232 КПК України)</p>	<p>Оскаржувати рішення прокурора (слідчого) про зупинення досудового розслідування (ч. 4 ст. 280 КПК України)</p>
<p>Погоджуватися або заперечувати про розгляд обвинувального акту в спрощеному порядку (ст. 302 КПК України).</p>		

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

№1. Декларація Генеральної Асамблеї ООН «Про дотримання основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживання владою» від 29.11.1985 р.

№3. Конституція України

№5. Цивільний кодекс України

№7. Постанова Пленуму «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» № 4 від 31.03.1995 р.

№2. Європейська конвенція «Про відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів» від 24.11.1983 р.

№4. Кримінальний процесуальний кодекс України

№6. Постанова Пленуму ВСУ «Про практику застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілих від злочинів» № 13 від 02.07.2004 р.